

Klein Dalma

A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM HALLGATÓINAK MÚZEUMLÁTOGATÁSI SZOKÁSAI

Absztrakt

A múzeumok és az egyetemek szempontjából is fontos, hogy a múzeumok törekedjenek az egyetemisták megszólítására. A hallgatók nem csak a szabadidő eltöltésének céljából látogatják az intézményeket, hanem tanulmányaik előmozdítására is hasznosíthatják a múzeumok nyújtotta lehetőségeket. Az egyetemisták speciális célcsoportot jelentenek a múzeumok számára, mivel potenciális partnerekként lehet tekinteni rájuk.

A kutatás célja az volt, hogy feltárja a Pécsi Tudományegyetem magyar hallgatóinak múzeumlátogatással kapcsolatos szokásait. Az elméleti háttér keretében művelődésszociológiai vizsgálatok és a múzeumokkal kapcsolatos kultúrafogyasztás jellemzői segítenek megismerni az egyetemi hallgatók múzeumlátogatási szokásait és igényeit. Ezt egészíti ki a Pécsi Tudományegyetem hallgatói körében lebonyolított empirikus kutatás. Az online kérdőíves kutatás a PTE hallgatóinak múzeumlátogatással kapcsolatos szokásait vizsgálja. Az alapsokaság a PTE valamennyi magyar hallgatója, nappali és levelező képzéseken. Az adatfelvétel 2025. június 2. és 2025. június 20. között zajlott le, véletlenszerű mintavétellel.

A 103 hallgatói válasz feltárta, hogy a válaszadók többsége évente, vagy annál ritkábban jár múzeumba. A kitöltők jellemzően a szabadidő eltöltése céljából látogatnak múzeumba. A válaszok segítenek képet alkotni a PTE hallgatók múzeumlátogatásának céljáról is, és segítenek átlátni, hogy a különböző karokon tanuló egyetemisták szokásaiban milyen eltérések jelennek meg.

Kulcsszavak: múzeumlátogatási szokások; múzeumandragógia; felsőoktatás és múzeum

Bevezetés

A múzeumok számára fontos célcsoport az egyetemi hallgatók köre. Ez egy egyetemvárosban, mint Pécs, még inkább hangsúlyos kell, hogy legyen. Nemcsak a szabadidő eltöltése érdekében lehetnek vonzók a hallgatók számára a múzeumok, hanem a tanulmányaikban való előrehaladáshoz is számos lehetőséget biztosíthatnak az intézmények. Fontos szempont az is, hogy az egyetemek, illetve egyetemisták és a múzeumok között eredményes együttműködések jöhetnek létre, amik mindkét fél számára kölcsönösen előnyösek lehetnek.

A sikeres együttműködések alapja nemcsak a múzeumok által kezdeményezett projektek, hanem fontos pillére a hallgatók és oktatók érdeklődése és részvételi szándéka is. Ezért a múzeumok és egyetemek kapcsolatának vizsgálatában egyik fontos szempont a kulturális intézmények látogatottsága a hallgatók részéről. A kutatás célja feltárni a Pécsi Tudományegyetem (a továbbiakban: PTE) magyar hallgatóinak múzeumlátogatási szokásait, és választ kapni arra, hogy a hallgatók milyen rendszeresen járnak múzeumba,

milyen céllal, illetve kivel látogatják az intézményeket. A kérdések segítségével fény derül arra is, hogy hasznosítják-e a hallgatók a múzeum lehetőségeit a tanulmányaik során, és járnak-e a PTE hallgatói egyetemi kurzusok keretében múzeumba.

Ahhoz, hogy képet alkothassunk a múzeumlátogatási szokások háttéréről, fontos megvizsgálni a hallgatók időfelhasználásának és kultúrafogyasztásának jellemzőit, amelyre szakirodalmi feldolgozással kerül sor. Az elméleti áttekintés emellett kitér az egyetemek és múzeumok kapcsolatának jellemzőire, ami segít megérteni, hogy milyen lehetőségek állnak a hallgatók előtt. Ezeknek a témáknak az áttekintése segít értelmezni a Pécsi Tudományegyetem hallgatói körében lebonyolított empirikus kutatás eredményeit a múzeumlátogatási szokásokkal kapcsolatban. A tanulmány a Múzeumi online tartalmak használata a PTE hallgatóinak körében című kutatás részeredményeit közli, kifejezetten a magyar hallgatókra fókuszálva.

Egyetemisták múzeumlátogatási szokásai

A múzeumokban ma már az alapvető feladatok közé tartozik a tudásközvetítés. Az intézmények múzeumpedagógiai programjaival fontos kiegészítői a formális oktatásnak, és meghatározó szerepet töltenek be az egész életen át tartó tanulás (lifelong learning) folyamatában. A múzeumok tehát fontos szerepet játszanak az intézményi keretek között zajló oktatásban, aminek részét képezi a felsőoktatás is, így az egyetemisták számára is értékes tanulási lehetőségeket kínálhatnak.

Az egyetemi hallgatók esetében sajátos célcsoportról beszélhetünk, hiszen különböző, szerteágazó területek iránt érdeklődnek, illetve a hallgatók különböző korcsoportokba tartoznak. Míg az óvodások, általános iskolások és középiskolások esetében egyszerűbben meghatározható, hogy melyik évfolyam számára készül a program vagy oktatási anyag, és milyen tantárgyhoz, addig az egyetemisták esetében ez nehezebben valósítható meg.

Az egyetemisták múzeumlátogatással kapcsolatos szokásainak megismeréséhez fontos az időfelhasználási mintázataik feltérképezése is. A hallgatók szabadidejüket elsősorban valamilyen élmény keresésére és aktív kikapcsolódásra fordítják, a kulturális programok, mint a színház, a múzeumok látogatása háttérbe szorulnak és inkább a populáris kultúra iránt érdeklődnek. A hallgatók előnyben részesítik a könnyen, otthonról elérhető filmeket, sorozatokat, videojátékokat, vagy az interaktív programok iránt érdeklődnek (Hegedűs, 2023; Kántor, 2021).

Általánosságban jellemző a felnőtt célcsoportokra, hogy az érdeklődési körüknek megfelelően kapcsolódnak múzeumi programokhoz. Az iskolás csoportokkal ellentétben a felnőttek előzetes tudással és konkrét elvárásokkal érkezhetnek a múzeumba. Az intézményeknek törekedniük kell arra, hogy minél jobban megfeleljenek az eltérő elvárásoknak (Koltai, 2011).

Az egyetemistákra jellemző, hogy a múzeumlátogatás inkább utazással egybekötött program, de nem ez a fő motiváció. Megjelenik az időfelhasználásukra is jellemző szempont, az élmény és interaktivitás keresése, emellett fő motivációként jelenik meg az ismert és népszerű műtárgyak megtekintése (Schultz & Szalók, 2022).

Az, hogy a hallgatók milyen képzésben vesznek részt, hatással van a kultúrafogyasztási szokásokra. Általában a legaktívabb kultúrafogyasztók képzési szint alapján az MA és PhD hallgatók, képzési terület szerint pedig a bölcsészettudományi, művészeti és pedagógusképzésben tanulók. Ezzel kapcsolatban a múzeumlátogatás terén megjelenik az az aspektus, hogy karonként, szakonként más motivációkkal érkeznek a hallgatók, illetve a múzeumlátogatási szokásokban is megjelenhetnek eltérések. Azt, hogy a hallgatók ellátogatnak-e múzeumba, nagyban befolyásolja a kiállítás által bemutatott téma, ami kapcsolódik a hallgatók egyéni érdeklődéséhez (Bocsi, 2021; Schultz & Szalók, 2022; Hegedűs, 2023).

A hallgatókra jellemző, hogy nem rendszeres látogatói a múzeumoknak, amiben több tényező is közrejátszik. Egyéni szinten jelentős hatással van rájuk az, hogy a közoktatásban nem szereztek jó tapasztalatokat a múzeumlátogatás során. Az akadályozó tényezők között megjelenik az időhiány és a tanulmányokból adódó leterheltség is (Koltai et al., 2021; Hegedűs, 2023).

Egyetemek és múzeumok kapcsolata

A múzeumok egyetemekkel való együttműködése sok szempontból fontos mindkét intézmény számára. A múzeumandragógia egyre nagyobb hangsúlyt kap a felsőoktatásban is, az egyetemisták számára megvalósuló múzeumi programok hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a hallgatók gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek, és hogy a múzeumok a tanulási folyamat aktív részévé váljanak az egyetemi kurzusokon is.

Az együttműködések jellemzően bölcsészettudományi területen jönnek létre, de a vendéglátás, kommunikáció vagy marketing területeken is eredményes projektek valósulhatnak meg (Nagy, 2021).

A felsőoktatási intézmények szempontjából az együttműködések nagy előnye, hogy a formális egyetemi oktatás találkozik a múzeumok interaktív és gyakorlati módszereivel. A múzeumok viszont lehetőséget kapnak a hallgatók megszólítására és érdeklődésük felkeltésére. Emellett az egyetemisták lényeges erőforrást is jelenthetnek az intézmények számára (Nagy, 2021).

A múzeumok és egyetemek közötti együttműködések jellemzően közös kutatások és projektek, hallgatói gyakorlatok és kurzusok keretében, illetve közös programok szervezésében valósulnak meg. Jellemző, hogy a hallgatók szakdolgozatuk elkészítéséhez vagy egyéb kutatásokhoz használják a múzeum adta kutatási lehetőségeket. A közös projektek létrejöttében kiemelkedően fontos szerepet játszik az oktatók személyes kapcsolatrendszer. A közös kutatások, publikációk és egyéb tudományos tevékenységek elősegítik mindkét fél szakmai fejlődését. Ezenkívül növelik az intézmények láthatóságát és megalapozhatják a hosszú távú partneri kapcsolatokat (Koltai, 2021; Koltai, 2025; Nagy, 2021).

A múzeumok nélkülözhetetlen lehetőségeket biztosítanak az egyetemistáknak szakmai gyakorlat terén. Az intézmények teret biztosítanak különböző szakok hallgatóinak, hogy értékes szakmai tapasztalatot szerezzenek és hasznosítható gyakorlatokat sajátítsanak el, többek között a muzeológia, pedagógia, múzeumpedagógia, néprajz, művészetek, kommunikáció és marketing területeken végezhetnek gyakorlatot. A múzeumokban rejlik

gyakorlati lehetőségek nagyon sokrétűek lehetnek az adott intézmény profiljához és adott szakokhoz igazodóan. Fontos, hogy a hallgatók a saját képzésüknek megfelelő feladatok ellátásába kerüljenek bevonásra. Ez lehet kutatás, kiállításszervezés, leltározás, programszervezés és lebonyolítás, illetve a múzeumpedagógiai tevékenységbe való bevonás is. Ezek mellett az egyetemisták bekapcsolódhatnak a múzeum munkájába kommunikációs és marketing területeken is, amivel új nézőpontot mutathatnak a dolgozóknak. A hallgatók jelenléte nemcsak erőforrást jelenthet a mindennapi tevékenységek elvégzésében, hanem kreatív ötleteikkel és külső szemlélőként támogathatják a múzeumi dolgozók munkáját, elősegíthetik a fejlődést és segíthetnek a fiatalabb célcsoportok megszólításában (Koltai, 2011; Koltai, 2021).

Kurzusok keretében is sokrétűen lehet bevonni a hallgatókat a múzeumok életébe, az ezeken való részvétel elősegíti, hogy megismerkedjenek az adott intézménnyel és a számukra kínált lehetőségekkel. A gyakorlati módszereken és az egyetemisták aktív bevonásán alapuló projektek betekintést engednek a résztvevőknek a múzeumi tevékenységekbe. Emellett a kurzusok elősegíthetik többek között a hallgatók kommunikációs, kooperációs és problémamegoldó készségeinek, illetve az önálló gondolkodás és a kreativitás fejlesztését (Koltai, 2019; Koltai et al., 2021).

A hallgatók megszólítása és az egyetemekkel való kapcsolat minden múzeum számára fontos feladat, de kiemelten lényeges az egyetemvárosokban működő múzeumok esetében (Sulyok et al., 2024).

Pécsen például már több együttműködés valósult meg a környékbeli múzeumok és az egyetem között. A Janus Pannonius Múzeum (a továbbiakban JPM) és a Pécsi Tudományegyetem között kialakult kapcsolat révén a hallgatók szakmai gyakorlatok keretében részt vehetnek a múzeumi munkában. Emellett az is jellemző, hogy az oktatók kurzusok keretében látogatnak el csoportjaikkal a múzeum kiállításaira. A JPM egy szabadon választható kurzus meghirdetésével is hozzájárul a pécsi egyetemisták múzeumi tanulásához. A hallgatók a kurzus keretében kiállításokat tekinthetnek meg, és önreflexív napló segítségével dolgozzák fel a látottakat (Koltai, 2025; Major, 2024).

A múzeum legújabb állandó kiállítása, A hely szelleme - Genius Loci létrejöttének kapcsán több projekt is az egyetemmel közösen valósult meg. A Műszaki és Informatikai Kar építész hallgatói segítettek a kiállítás tereinek megálmodásában és egy kurzus keretében hon-és népismeret szakos diákok hoztak létre tartalmakat a kiállítás terepasztalához (Major, 2024).

A JPM mellett a Zsolnay Örökségkezelő Nonprofit Kft. és a Hosszúhetényi Tájháza is kapcsolatot ápol az egyetemmel. Például a Tájháza adott otthont a „Rica, rica kukorica” mintaprojektnak, amiben a PTE KPVK Múzeumpedagógia című kurzusának hallgatói vehettek részt. Az intézmények továbbá gyakorlati helyet is biztosítanak hallgatóknak (Koltai, 2019; Koltai, 2025).

Habár számos példa áll rendelkezésre a múzeumok és egyetemek közötti sikeres partnerségről, az együttműködések megvalósítását több akadály is nehezítheti. Gyakran hiányzik az anyagi forrás, amivel a hallgatók utazását vagy belépőjegyét finanszírozni tudják, és nem várható el, hogy ezt saját maguknak fizessék. Sokszor az egyetem részéről az intézményi feltételek sem engedik meg, hogy létrejöjjenek a tartós szakmai

kapcsolatok. Amennyiben az együttműködések elsősorban személyes kapcsolatokra épülnek, azok fenntarthatósága kevésbé biztosított, emellett fontos megemlíteni mind az oktatók, mind pedig a múzeumi dolgozók leterheltségét, mint akadályozó tényezőt (Hegedűs, 2023; Nagy, 2021).

A PTE hallgatói körében lebonyolított kérdőíves kutatás részletei

Az online kérdőíves kutatás a PTE hallgatóinak múzeumlátogatással kapcsolatos szokásait vizsgálta. Jelen tanulmány a magyar hallgatókra fókuszál.

A Pécsi Tudományegyetemen körülbelül 25 000 hallgató tanul nappali és levelező képzési formában, akik közül a kutatás kifejezetten a magyar hallgatókat vizsgálta (Pécsi Tudományegyetem, n.d.). Az alapsokaság a PTE valamennyi karának valamennyi magyar hallgatója, nappali és levelező képzésen.

A kérdőív demográfiai kérdések mellett a múzeumlátogatás gyakoriságára és a látogatás céljára vonatkozó kérdéseket tartalmazott, emellett azt is vizsgálta, hogy milyen társasággal járnak múzeumba a hallgatók.

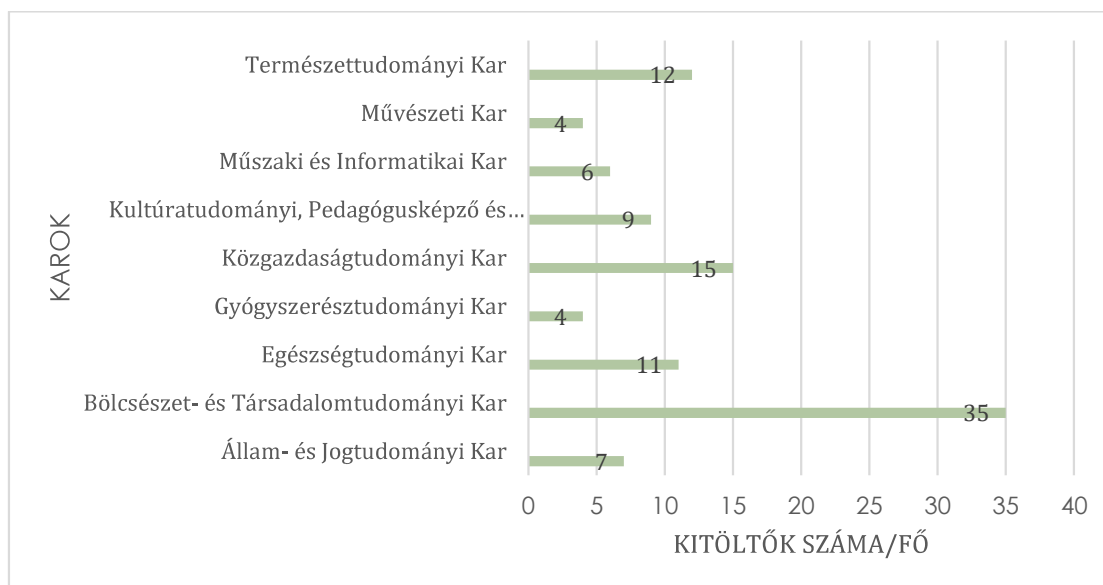
Az adatfelvételre 2025. június 2. és 2025. június 20. között került sor, véletlenszerű mintavétellel. A kérdőív az egyetemi hírlevélen keresztül jutott el a hallgatókhoz. Összesen 103 kitöltés érkezett, ami bár nem ad reprezentatív mintát, iránymutatónak elegendő lehet. A válaszadás teljesen anonim és önkéntes volt, így figyelembe kell venni, hogy az eredmények torzulhatnak. A kutatás során gyűjtött adatok feldolgozása az Excel program segítségével történt, gyakorisági elemzéssel és kereszttáblás vizsgálatokkal.

A válaszadók demográfiai adatai

A válaszadók többsége, 70 fő (67,96%) nő, életkor szerint a 18-25 évesek vannak többségben, összesen 60 fő, ami 58,25%. Tizenöt fő (14,57%) tartozik a 46-55 éves korosztályba, és hasonló mértékben, 14-en (13,59%) töltötték ki a kérdőívet a 26-35 évesek közül. Érkezett 12 kitöltés (11,65%) a 36-45 éves és 2 kitöltés (1,94%) az 56 év feletti korosztályból is.

A Pécsi Tudományegyetemen tíz különböző karon tanulhatnak a hallgatók. Az Általános Orvostudományi Karról nem érkezett kitöltés, így összesen 9 kar hallgatói vettek részt a kutatásban. A legnagyobb számban a Bölcsész- és Társadalomtudományi Karról érkezett válasz, összesen 35. A legkevesebben a Művészeti Karról és a Gyógyszerésztudományi Karról töltötték ki a kérdőívet, 4-4 válaszadó volt. A Műszaki és Informatikai Karról 6, az Állam- és Jogtudományi Karról 7, az Egészségtudományi Karról 11, a Közgazdaságtudományi Karról 15, a Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karról 9, a Természettudományi Karról pedig 12 kitöltés érkezett (lásd: 1. sz. ábra).

1. sz. ábra: A válaszadók száma karok szerint (N=103)

Forrás: szerző saját szerkesztése, 2025

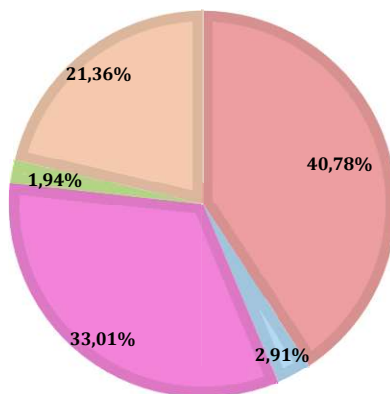
Képzési forma szerint 33 levelező és 70 nappali képzésben tanuló hallgatótól érkezett válasz. Képzési szint szerint a BA/BSc képzésben résztvevők vannak többségben, 45-en (43,69%), MA/MSc hallgatók 25-en (24,27%), PhD hallgatók pedig 5-en (4,85%) vannak a kitöltők között. Ezen kívül az osztatlan képzésben tanulók száma 19 (18,45%), a felnőttoktatási szakképzésben tanulóké 3 (2,91%), a szakirányú továbbképzésben tanulóké pedig 6 (5,83%).

A magyar PTE hallgatók múzeumlátogatásának rendszeressége

A kitöltők közül a legtöbben évente 1-2 alkalommal járnak múzeumba, ez 42 fő (40,78%). Havonta vagy annál gyakrabban 3-an (2,91%), néhány havonta pedig 34-en (33,01%) látogatják az intézményeket, így összességében elmondható, hogy a válaszadók háromnegyede legalább évente eljut múzeumba. A válaszadók közül 22-en (21,36%) jelölték, hogy ritkábban, mint évente látogatnak múzeumba, mindössze 2 fő (1,94%) nem jár múzeumba a kitöltők közül (lásd: 2. sz. ábra). A kapott eredmények azt mutatják, hogy bár van érdeklődés a hallgatók részéről, inkább az alkalmi múzeumlátogatások jellemzőek.

2. sz. ábra: A válaszadók múzeumlátogatásának rendszeressége (N=103)

Évente 1–2 alkalommal Havonta vagy gyakrabban Néhány havonta
 Nem járok múzeumba Ritkábban, mint évente

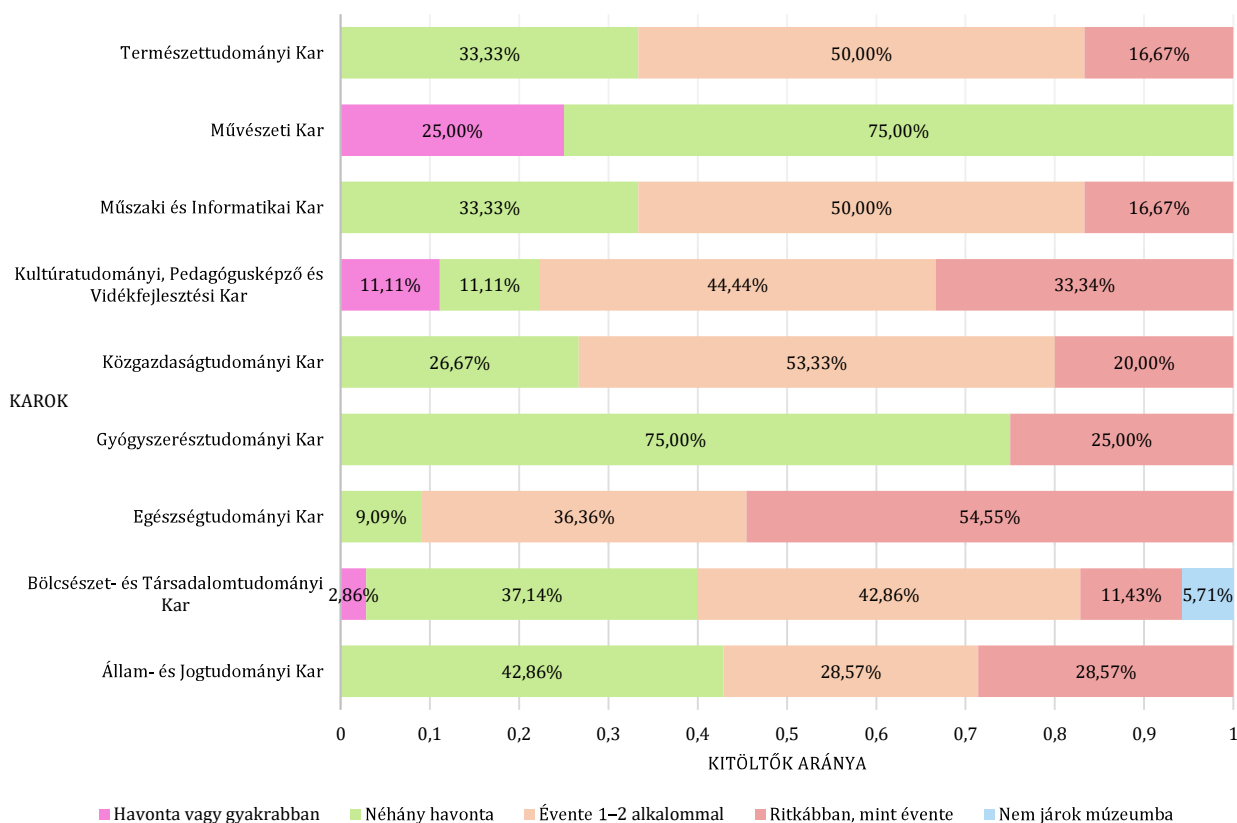

Forrás: szerző saját szerkesztése, 2025

Az Egészségtudományi Kar hallgatói ritkán járnak kiállításokra, a 11 válaszadó közül 6-an (54,55%) ritkábban, mint évente jutnak el múzeumba. A többi karon többen vannak, akik legalább évente elmennek múzeumba. Mind a Természettudományi Kar, mind pedig a Műszaki és Informatikai Kar hallgatóinak fele évente 1-2 alkalommal látogat kiállításokat, a fennmaradó 50%-ból pedig 33,33% néhány havonta jár múzeumba (lásd: 3. sz. ábra).

Nem meglepő eredmény, hogy a három hallgató, akik havonta vagy annál gyakrabban járnak múzeumba, a Művészeti Kar, a Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar és a Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar hallgatói között vannak, hiszen ezek a területek tudnak a leginkább kapcsolódni a múzeumokhoz.

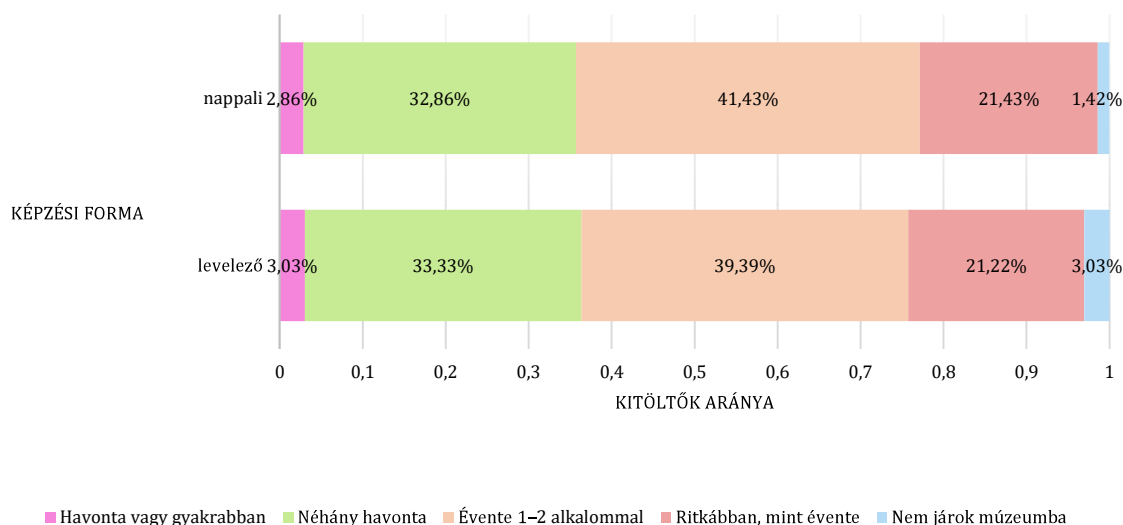
3. sz. ábra: A válaszadók múzeumlátogatásának rendszeressége karok szerint (N=103)

Forrás: szerző saját szerkesztése, 2025

A látogatások képzési forma szerinti vizsgálata nem mutat jelentős kiugrásokat. A 4. számú ábrán megfigyelhető, hogy a hallgatók múzeumlátogatásának gyakorisága hasonló arányban oszlik el. Nappali és levelező tagozaton is 1-1 hallgató nem jár múzeumba. Havonta vagy gyakrabban nappali tagozaton 2, levelezőn 1 hallgató látogat múzeumba. A válaszok alapján nincs nagy különbség a nappali és levelező tagozatos hallgatók múzeumlátogatási gyakoriságában.

4. sz. ábra: A válaszadók múzeumlátogatásának rendszeressége képzési forma szerint (N=103)

Forrás: szerző saját szerkesztése, 2025

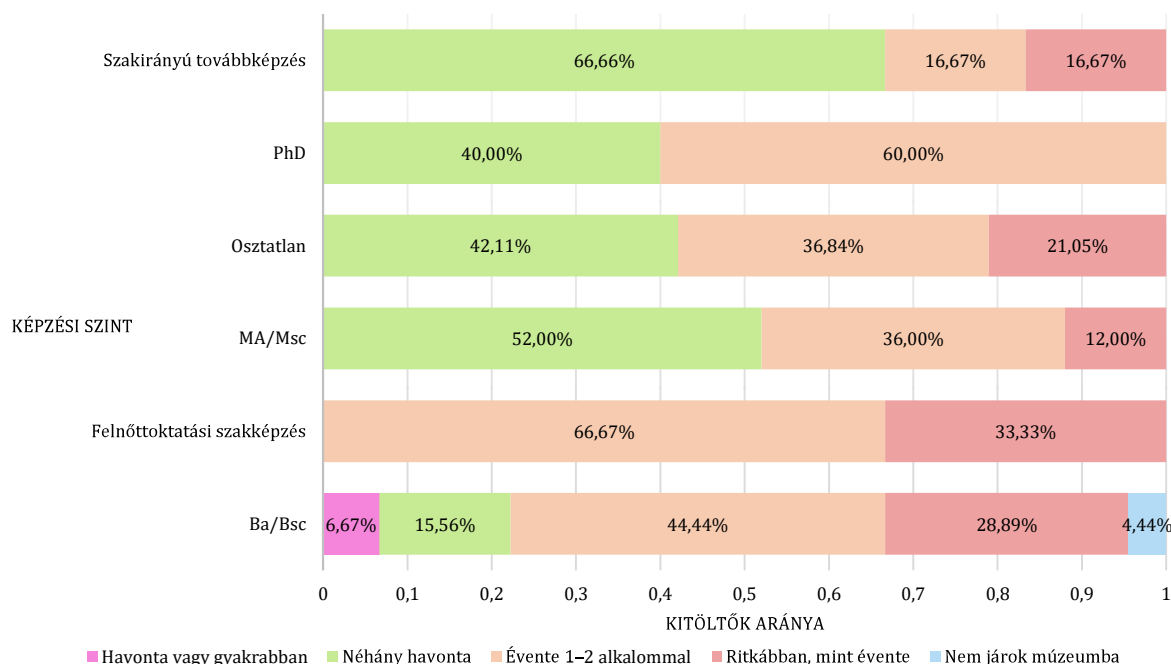
Ahogy károk szerint, úgy képzési szint szerint is nagyobb eltérések vannak a válaszadók számában, így nem lehet egyértelmű következtetéseket levonni. Ennek ellenére itt is érdemes megvizsgálni, hogy a múzeumlátogatás gyakoriságának arányai hogyan alakulnak.

Azok, akik nem látogatnak múzeumot, és akik havonta vagy gyakrabban járnak múzeumba, a BA/BSc képzések hallgatói közül kerültek ki. Az alapszakos hallgatók válaszolták a legkisebb arányban, hogy néhány havonta látogatják az intézményeket, ami 15,56% (lásd: 5. sz. ábra).

A felnőttoktatási szakképzések hallgatói közül 2-en évente 1-2 alkalommal, 1 fő pedig ritkábban, mint évente jár múzeumba. A szakirányú továbbképzések hallgatói közül 66,66% néhány havonta látogat el múzeumba. Őket követik az MA/MSc hallgatók, akiknél ez az arány 52%. A PhD képzésben résztvevő 5 kitöltő közül 2-en (40%) néhány havonta, 3 fő (60%) pedig évente egy-két alkalommal jár múzeumba (lásd: 5. sz. ábra).

A kapott válaszok alapján megfigyelhető, hogy a magasabb képzési szinten tanulók, tehát a mesterképzésben és doktori képzésben résztvevők körében arányaiban többen vannak, akik néhány havonta vagy évente 1-2-szer járnak múzeumba, mint az alapképzésben tanulók esetében.

5. sz. ábra: A válaszadók múzeumlátogatásának rendszeressége képzési szint szerint (N=103)

Forrás: szerző saját szerkesztése, 2025

Az eredmények alapján a képzési területek és a képzési szintek között eltérések figyelhetők meg a múzeumlátogatás gyakoriságában, míg a képzési forma nem mutat számottevő különbségeket.

A magyar PTE hallgatók múzeumlátogatására jellemző társaság és motivációk

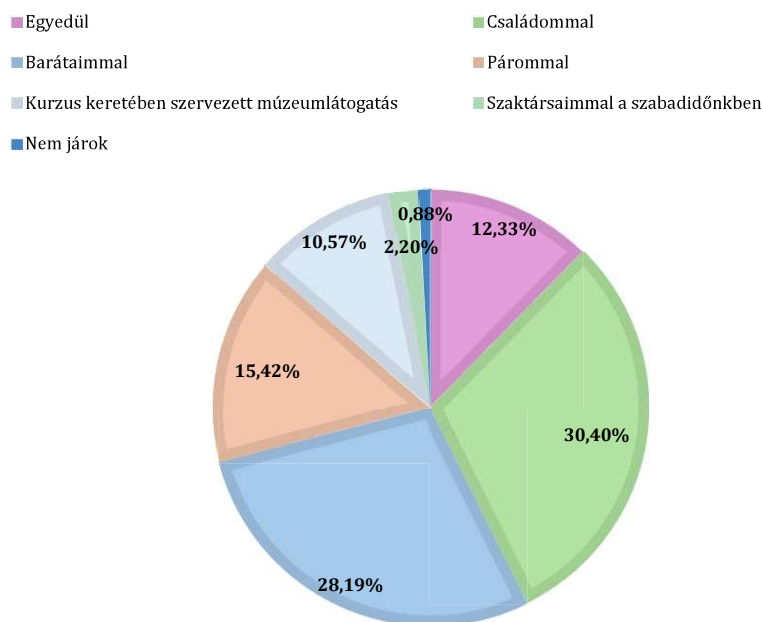
A kérdőíves kutatás a múzeumlátogatás rendszerességének vizsgálata mellett kitért arra is, hogy a hallgatók jellemzően kivel járnak múzeumba, és hogy a látogatás milyen céllal és motivációkkal történik. A kitöltők több választ is megjelölhettek a kérdésnél, ami arra vonatkozott, hogy milyen társasággal járnak múzeumba. A6. ábra eredményei a válaszok százalékos arányát mutatják.

A jelölések legnagyobb részét a családdal történő múzeumlátogatás adja, 69 válasz érkezett erre a lehetőségre, ami az összes válasz 30,40%-a. Ezt követik azok a válaszok, amelyek a barátokkal történő múzeumlátogatást jelölik, összesen 64 említés, ami 28,19%. A kitöltések 15,42%-a vonatkozik a párjukkal közös múzeumlátogatásra, ami 35 válasz. A múzeumba járás alapvetően társas tevékenységnek számít, amit a válaszok is tükröznek, ugyanakkor a hallgatók között vannak, akik egyedül is látogatják az intézményeket, 28 kitöltés érkezett erre vonatkozóan, ami a válaszok 12,33%-a (lásd: 6. sz. ábra).

A válaszadó hallgatókra nem jellemző, hogy szabadidejükben a szaktársaikkal járnak múzeumba, mindössze 5 kitöltő jelölte ezt a lehetőséget, ami 2,2%. A kitöltések 10,57%-a vonatkozott a kurzus keretében történő múzeumlátogatásra, ami szintén alacsony érték, összesen 24 hallgató válaszolta ezt (lásd: 6. sz. ábra). A hallgatók, akik azt jelölték, hogy kurzus keretében szervezett látogatáson vesznek részt különböző karok hallgatói. A

mintában szereplő mind a kilenc karról van legalább egy válaszadó, aki ezt a választ is megjelölte. Ez az eredmény azt mutatja, hogy a tanulmányokkal kapcsolatos múzeumlátogatás lehetősége nem korlátozódik egy-két karra. Bár a kutatásból nem derül ki, hogy a hallgatók a saját képzésük keretében szervezett látogatáson vettek-e részt, vagy más kar szabadon választható kurzusa keretében, az megállapítható, hogy a PTE hallgatóinak általánosságban van lehetősége a tanulmányai során kurzus keretében múzeumlátogatáson részt venni.

6. sz. ábra: A válaszadók társasága a múzeumlátogatások alkalmával (N=103)

Forrás: szerző saját szerkesztése, 2025

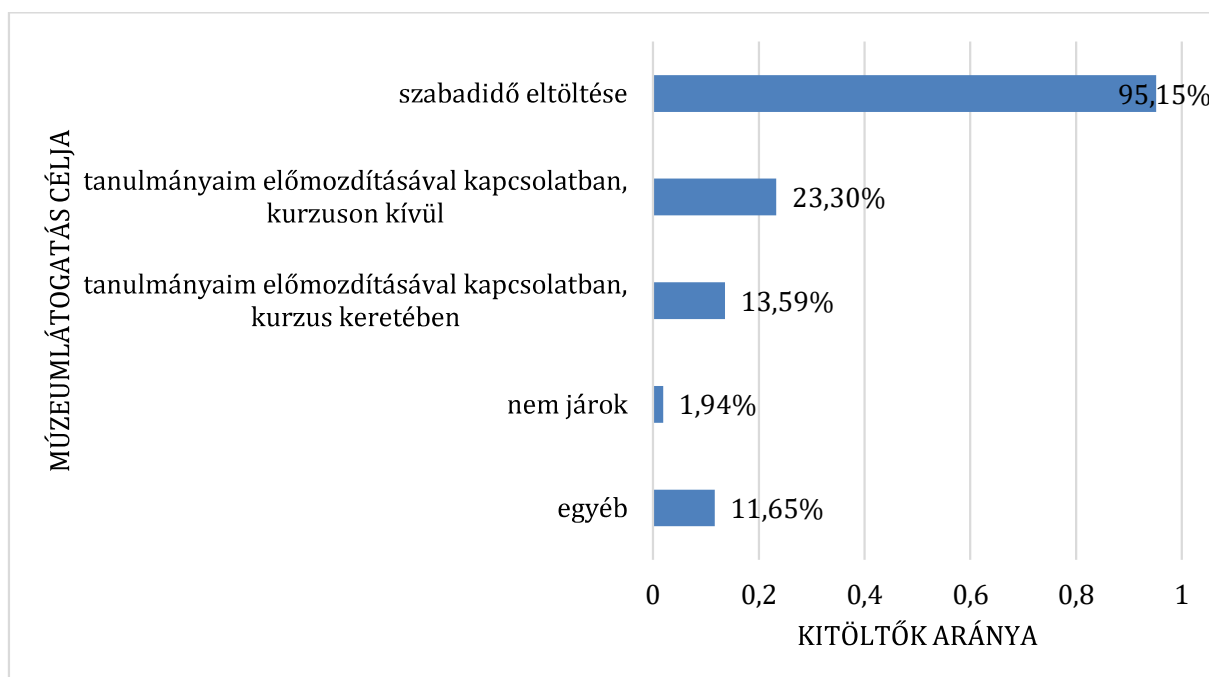
A múzeumlátogatás céljára vonatkozó kérdésnél a kitöltők több válaszlehetőséget jelölhettek meg. A 6. ábra az egyes válaszlehetőségek egymáshoz viszonyított arányát mutatja, a 7. ábra ezzel szemben azt szemlélteti, hogy a válaszadók hány százaléka jelölte meg az egyes múzeumlátogatási célokat.

A kitöltők többsége a szabadidő eltöltésének érdekében jár múzeumba. A 103 kitöltő közül 98-an jelölték ezt a lehetőséget, ami a válaszadók 95,15%. Tanulmányaikkal kapcsolatban jellemzőbb, hogy nem kurzus keretében mennek az intézményekbe. Míg a társaság szempontjából 24 válasz jelölte a kurzus keretei között történő múzeumlátogatást, a céloknál csak 14 hallgató (13,59%) válaszolta, hogy valamilyen kurzus keretében a tanulmányainak előmozdítása érdekében jár múzeumba. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy a kitöltők egy része a kurzus keretében szervezett látogatást nem tekinti a tanulmányai előmozdítására alkalmas módszernek (lásd: 7. sz. ábra).

Több hallgató jelölte az egyéb opciót azzal kapcsolatban, hogy milyen céllal járnak múzeumba, ez összesen 12 válasz, ami 11,65% (lásd: 7. sz. ábra). Hárman írtak a kulturális művelődéssel kapcsolatos célt és itt megjelent a „kulturális feltöltődés” is, mint válasz. Többször felmerült az egyéni érdeklődés aspektusa, amivel kapcsolatban a következő

válaszok érkeztek: „érdeklődési körbe tartozik a múzeum kiállítása”, „művészeti érdeklődés okán”, „attól függ, van-e olyan kiállítás, ami érdekel”. A válaszokból kiderült, hogy a tanulmányok előmozdításán kívül is vannak, akik szívesen járnak múzeumba tanulás és a tudásuk bővítése érdekében, ketten írtak ezzel kapcsolatos választ. Ezeken kívül többen családi program vagy utazás keretében látogatnak el múzeumba, két kitöltő pedig múzeumban dolgozik.

7. sz. ábra: A válaszadók múzeumlátogatásának célja (N=103)

Forrás: szerző saját szerkesztése, 2025

Érdeemes megvizsgálni a tanulmányi célú múzeumlátogatások karok szerinti eloszlását, ami képed adhat arról, hogy mely tudományterületeken hasznosíthatóak leginkább a múzeumok nyújtotta lehetőségek. A Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar kitöltői közül 9 fő, 25,71% válaszolta, hogy kurzus keretében, vagy azon kívül, tanulmányi céllal felkeresi az intézményeket. A Természettudományi Kar hallgatóira is jellemző a tanulmányaikkal kapcsolatos múzeumlátogatás, szám szerint a 12 hallgatóból 7-en jelölték ezt a választ. A Művészeti Kar 4 kitöltője közül 3-an megjelölték, hogy hasznosítják tanulmányaikhoz a múzeumokat, vagy kurzus keretében, vagy azon kívül. Az Állam- és Jogtudományi Karról kitöltő hallgatók közül senki sem jelölte a tanulmányi célú múzeumlátogatást, csak a szabadidő eltöltése céljából látogatják az intézményeket.

A kapott adatok összhangban állnak a hazai szakirodalommal és megerősítik Hegedűs (2023) kutatásának eredményeit, miszerint az egyetemisták ritkábban, inkább élménykeresés céljából vagy családi program és utazás keretében látogatnak múzeumokat. A hallgatók számára elsősorban szabadidős tevékenység a múzeumlátogatás, motiváció szempontjából a tanulmányaik jellemzően háttérbe szorulnak.

Jelen tanulmány a múzeumok és egyetemek kapcsolatának áttekintése során, Koltai (2019, 2025) és Major (2024) kutatásai alapján bemutat olyan együttműködéseket,

amelyek keretében a PTE hallgatói múzeumokkal közös munkában vehettek részt. Ezek alapján több kar hallgatóinak is volt, illetve van alkalma a tanulmányai során kapcsolatba kerülni a helyi múzeumokkal, mégis az az eredmény született, hogy a hallgatók többsége nem használja ki az intézmények által kínált lehetőségeket a tanulmányaik szempontjából. Ennek ellenére kiderült, hogy az egyetemisták, illetve oktatóik nem zárkoznak el teljes mértékben attól, hogy a múzeumok által biztosított lehetőségeket hasznosítsák.

Összegzés

Összességében elmondható, hogy a kitöltők nem rendszeres múzeumlátogatók, de nem jellemző, hogy egyáltalán nem járnak múzeumba. A hallgatók nagy része alkalmi múzeumlátogató, és általában a szabadidejük eltöltése érdekében keresik fel a múzeumokat. A tanulmányaikkal kapcsolatos múzeumlátogatás inkább háttérbe szorul, de nem teljes mértékben. A múzeum nem csak a szabadidős tevékenységek helyszíne lehet, hanem a tanulási folyamat hasznos kiegészítője is. A múzeumok számos lehetőséggel támogathatják az egyetemi keretek között megvalósuló múzeumi tanulást, ezért fontos, hogy az intézmények felhívják erre a figyelmet mind az oktatók, mind pedig a hallgatók körében, továbbá hasznosítható lehetőségekkel támogassák az egyetemisták múzeumi ismeretszerzését.

A kapott válaszok alapján a karok között a múzeumlátogatási szokásokban és motivációban is különbségek jelennek meg. A felsőoktatásban tanulók esetében figyelembe kell venni a képzési területekre jellemző sajátosságokat, hiszen minden karon más lehet releváns a hallgatók számára. Ez azt mutatja, hogy a múzeumoknak érdemes célzottan, széles körű lehetőségekkel megszólítani az egyetemistákat. Érdemes lehet egyes képzési területekhez kapcsolódóan specifikus programokat és tartalmakat létrehozni, amivel a múzeumok támogathatják az egyetemisták tanulmányait.

A hallgatói válaszok azt mutatják, hogy az oktatók a PTE egyes kurzusainak keretében szerveznek múzeumlátogatást, de ezeknek a száma még nem jelentős. Jelen vannak a kurzusokba integrált múzeumi programok, de nem rendszeres jelleggel. A kurzusok keretében történő múzeumlátogatások felkelthetik a hallgatók érdeklődését a kulturális intézmények iránt, az egyetemisták megismerkedhetnek a múzeumi tanulás lehetőségeivel és a létrejövő együttműködések megalapozhatják a tartós kapcsolatot az intézményekkel.

A témával kapcsolatban további kutatási lehetőségek merülnek fel, például, hogy milyen akadályozó tényezők lehetnek a hallgatók múzeumlátogatásának, illetve érdekes lehet megvizsgálni, hogy az egyetemisták hogyan viszonyulnak a helyi múzeumhoz, jelen esetben a Janus Pannonius Múzeumhoz. Kiderült, hogy több hallgató is inkább utazás kapcsán látogat el múzeumba, ezért is érdemes lehet megvizsgálni, hogy a helyi múzeumokat milyen gyakorisággal és milyen motivációk mentén keresik fel.

Irodalomjegyzék

- Bocsi, V. (2021). A hallgatók művelődési aktivitása. In Pusztai G. & Szigeti F. (szerk.), *Előrehaladás és lemorzsolódási kockázat a felsőoktatásban. Oktatókutatók Könyvtára 11.* (pp.27-31.) CHERD-H, Debrecen. <https://mek.oszk.hu/21900/21991/21991.pdf>
- Hegedűs, A. (2023). *A szegedi egyetemisták múzeumképe. A múzeumok mint változó tanulási terek egy egyetemi városban.* Doktori (PhD) értekezés. Debreceni Egyetem BDT. <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/eeaeb0b4-a2cb-4a40-af2a-da52936580b2/content>
- Kántor, Sz. (2021). A kulturális programkínálat megítélése a kultúrafogyasztás tükrében- vizsgálatok Debrecen, Győr és Veszprém egyetemistái körében. *Turisztikai és Vidékfejlesztési Tanulmányok*, 6(3), 76-91.
- Koltai, Zs. (2011). *A múzeumi kultúráközvetítés változó világa.* Gondolat Kiadó.
- Koltai, Zs. (2019). A „Rica, rica kukorica” című múzeumpedagógiai mintaprojekt tapasztalatai. In Fodorné Tóth K. & Németh B. (szerk.), *Felsőoktatási innovációk a tanulás korában: A digitalizáció, képességfejlesztés és hálózatosodás kihívásai. Tanulmánykötet* (pp. 159-178). MELLearn Felsőoktatási Hálózat az életen át tartó tanulásért Egyesület.
- Koltai, Zs. (2021). Együttműködés a múzeumok és a felsőoktatás között - Fejlesztési lehetőségek a felsőoktatás szempontjából. *Tudásmenedzment*, 22 (2. különszám), 47-64. DOI: 10.15170/TM.2021.22.K2.2
- Koltai, Zs. (2025). Trendek, innovációk és kihívások a múzeumandragógiában – Komparatív kutatás Baranya vármegyében és Görlitz körzetben. *Tudásmenedzment*, 26(1), 46-65. DOI: 10.15170/TM.2025.26.1.5
- Koltai, Zs., Reisz, T., & Kocsis, M. (2021). *Múzeumpedagógiai mintaprojektek Eredményességvizsgálat és együttműködés a Felsőoktatással. Múzeumi iránytű 31.2.* Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ.
- Major, E. A. (2024. december 12.). *Múzeumok és egyetemek: együtt a tudásért – jó gyakorlatok Pécsről.* Janus Pannonius Múzeum. <https://www.jpm.hu/blog/2024-12-12-muzeumok-es-egyetemek-egyutt-a-tudasert-jo-gyakorlatok-pecsrol>
- Nagy, M. (2021). Hogyan látják a múzeumok a felsőoktatással való kapcsolatot és a továbbfejlesztés lehetőségeit? *Tudásmenedzment* 22 (2. különszám), 11-46. DOI: 10.15170/TM.2021.22.K2.1
- Pécsi Tudományegyetem (n.d.). *Felvételi információk.* <https://pte.hu/hu/felveteli/felveteli-informaciok>
Letöltés dátuma: 2025. december 18.
- Schultz, É., & Szalók, C. (2022). A múzeum, mint vonzerő az egyetemi korosztály szemszögéből. *Marketing & Menedzment*, 56(1), 43–53. DOI: 10.15170/MM.2021.56.01.04
- Sulyok, J., Madarász, E., & Lőrincz, K. (2024). Házhoz megy a kultúra: A kultúrafogyasztás területi aspektusai a magyar lakosság körében. *Turizmus Bulletin*, 24(4), 12–24. <https://doi.org/10.14267/TURBULL.2024v24n4.2>